

Latvijas iedzīvotāji par Dziesmu un deju svētkiem valsts simtgades priekšvakarā: iesaiste, attieksme, vērtējumi

Kultūras centru forums

Anda Laķe, VPP Habitus, LKA

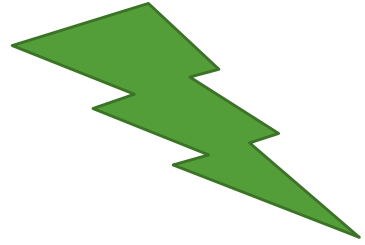
Rīgā, 04.12.2017

Kultūras centri

- Kultūras centri – Latvijas reģionu kultūras dzīves institucionālā bāze
- Kultūras centri – pamats neformālās mūžizglītības sistēmai Latvijā
- Kultūras centri – tradīciju un nemateriālā kultūras mantojuma vadošie popularizētāji
- Reģionu iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanas instruments

Kultūras centri

- **Riskus un grūtības rada**
- Atkarība no politiskā atbalsta, citas politiskās prioritātes – ekonomiskā izaugsme, drošība, veselība
- Iedzīvotāju un politikas veidotāju izpratnes trūkums par kultūras nozīmi
- Nepieciešamība pēc pieredzējuša personāla ar daudzveidīgām prasmēm un zināšanām, paaudžu maiņa
- Nepieciešamība pielāgoties pārmaiņām
- Kultūras piedāvājuma blīvums, konkurence
-

Kas liecina par kultūras centru darba nozīmi?

- Iedzīvotāju augstā līdzdalība mūžizglītības aktivitātēs un Dziesmu un deju svētku kustībā
- Iedzīvotāju attieksme pret Dziesmu un deju svētkiem
- Dziesmu un deju svētku nozīmes vērtējums, saikne ar reģionālo un nacionālo identitāti

•

Dati, kas izmantoti

- 2017.gada augustā pirmo reizi tika veikta salīdzinoša Igaunijas, Latvijas un Lietuvas iedzīvotāju kvantitatīva reprezentatīva aptauja par šo valstu iedzīvotāju attieksmi, vērtējumiem un iesaistes formām Dziesmu un deju svētku procesā
- Lauka darbu 2017. gada augustā pēc LKA pasūtījuma veica pētījumu kompānija Kantar TNS
- Mērķa grupa: Latvijas, Lietuvas un Igaunijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 74 gadiem
- Pētījuma metode: specializēta aptauja (*Ad Hoc*) visā Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, izmantojot tiešo datorizēto telefoninterviju metodi
- Pētījuma izlases lielums **N=3030 jeb 1010 katrā valstī**

Līdzdalība
mūžizglītības
aktivitātēs un Dziesmu
un deju svētku kustībā

Līdzdalība mūžizglītības aktivitātēs

- *interesešu izglītības pulciņā, kolektīvā, amatiermākslas grupā, kas nav skolas mācību ietvaros:*

dejošana, dziedāšana, mūzikas instrumenta spēle, amatierteātris, vizuālā māksla, amatniecība, sports

- Vidēji **38% Latvijas** iedzīvotāji **iesaistīti** dažādās mūžizglītības aktivitātēs (62%- nav iesaistīti)
- Vidēji **49% Igaunijas** iedzīvotāji **iesaistīti** dažādās mūžizglītības aktivitātēs (51%- nav iesaistīti)
- Vidēji **35% Lietuvas** iedzīvotāji **iesaistīti** dažādās mūžizglītības aktivitātēs (65%- nav iesaistīti)

Latvijas iedzīvotāju aktivitātes interesešu izglītības pulciņos

- 54% **Dejošana** (tautas dejas, mūsdienu dejas, sporta dejas u.c.)
- 43% **Dziedāšana** (kori, ansambļi, popgrupas u.c. dziedāšanas veidi)
- 34% **Amatniecība, rokdarbi**
- 25% **Dalība amatierteātrī**
- 24% **Mūzikas instrumenta spēlēšana**
- 23% **Vizuālās mākslas pulciņi**
- 62% **Sports** (komandas sporta veidi vai sporta aktivitātes, kas tiek veiktas trenera/ instruktora pavadībā kopā ar citiem sportistiem)

Visvairāk ir nodarbojušies ar

Dejošanu

54%(LV);

60% (EE)

51% (LT)

Dziedāšanu

43% (LV)

59% (EE);

51% (LT)

Tiešā līdzdalība Dziesmu un deju svētku kustībā

- Unikāla lielas iedzīvotāju daļas brīvā laika pavadīšanas nodarbe, kuras ietvaros tiek saglabāta reģionāla un nacionāla tradīcija
- **LV kā Svētku dalībnieki** (kolektīva dalībnieki, vadītāji, virsvadītāji, repetitori, koncertmeistari u.tml.) **30% LV** iedzīvotāji
- **EE kā Svētku dalībnieki** (kolektīva dalībnieki, vadītāji, virsvadītāji, repetitori, koncertmeistari u.tml.) **30% EE** iedzīvotāji
- **LT kā Svētku dalībnieki** (kolektīva dalībnieki, vadītāji, virsvadītāji, repetitori, koncertmeistari u.tml.) **27% LT** iedzīvotāji

Dažādās līdzdalības formās iesaistīto skaits ļoti liels

1. Piedalījās svētku organizēšanā (t.sk. arī kā brīvprātīgais un rīkotāju nozīmēts pienākumu veicējs/koordinators)
2. Sniedza atbalsta funkcijas, piemēram, finansiālo atbalstu/ izmitināšanas atbalstu/ tērpu gatavošanu u.c.
3. Informēja par svētkiem (žurnālists, pētnieks u.c.)
4. Sniedza ar Svētkiem saistītus pakalpojumus (ēdināšana, tirdzniecība, aprīkojuma nodrošināšana u.c.)

**TIEŠĀ
LĪDZDALĪBA –**

**ne tikai svētku
dalībnieki**

Aktīvi bijuši iesaistīti svētku rīkošanā

- Dati liecina, ka ievērojams Baltijas valstu iedzīvotāju skaits īsteno kādu no **aktīvās līdzdalības** formām Dziesmu un deju svētkos:
- **Latvijā 44,6% iedzīvotāji**
- **Igaunijā 41,5% iedzīvotāji**
- **Lietuvā 36,5% iedzīvotāji**

Plašas iedzīvotāju kopienas iesaistītas netieši

Sekoju līdzī Dziesmu un deju svētku nedēļas notikumiem plašsaziņas līdzekļos (TV, radio, internets, presē)

Sekoju līdzī sociālajos tīklos (draugiem.lv, facebook, twitter, instagram, youtube, flickr u.c.)

Skatījos svētku pasākumus TV un/vai klausījos radio

Skatījos svētku pasākumus klātienē (noslēguma koncerti, svētku koncerti u.c. pasākumi)

Skatījos Svētku gājienu klātienē

PASĪVĀ NETIEŠĀ LĪDZDALĪBA

vairāk kā puse Igaunijas iedzīvotāju ir norādījuši uz klātienes līdzdalības formām, piemēram, gandrīz 60% iedzīvotāju ir skatījušies svētku pasākumus klātienē, kur Latvijā un Lietuvā klātienes līdzdalību atzinuši 30%-45% iedzīvotāji.

Latvijas iedzīvotāji un Dziesmu un deju svētki

Statistiski liels aktīvās līdzdalības aktivitātēs iesaistīto cilvēku skaits.

Salīdzinot ar Igauniju un Lietuvu, Latvijā ir lielākais cilvēku skaits, kas piedalās Dziesmu un deju svētku mākslinieciskajās un administratīvi organizatoriskajās aktivitātēs, kā arī salīdzinoši liels algotā darba veicēju īpatsvars, kas ir nodarbināti, lai mākslinieciskos kolektīvus sagatavotu svētkiem

Dziesmu un deju svētku kopienu Latvijā atbalsta pietiekami liela iedzīvotāju daļa, kas ir iesaistījušies arī pasīvās līdzdalības aktivitātēs: 63% skatījušies TV vai klausījušies radio, 28% sekojuši svētku norisei sociālajos tīklos u.tml.

Latvijā tradīcijas pārmantošanā liela uzmanība tiek pievērsta administratīvi organizatoriskajiem aspektiem, ko

atbalsta arī salīdzinoši liela iedzīvotāju kopiena, klātienē un neklātienē sekojot Dziesmu un deju svētku norisēm

Igaunijas iedzīvotāji un Dziesmu un deju svētki

- **Igaunijas** iedzīvotāju iesaistes galvenā iezīme ir kvantitatīvi apjomīgas iedzīvotāju daļas solidarizēšanās ar tradīcijas nesējiem un dalība pasīvajās (tiešās un netiešās) līdzdalības aktivitātēs
- Igaunijā tradīcijas pārmantošanu sekmē skaitliski lielas (līdz 72% iedzīvotāju) Igaunijas iedzīvotāju grupas demokrātisks atbalsts tradīcijas nesēju kopienai, viņu interese par svētku pasākumiem un atbalsts tiem, vērojot tos klātienē vai ar mediju starpniecību.

Lietuvas iedzīvotāji un Dziesmu un deju svētki

- **Lietuvā** salīdzinoši ir vismazākais svētku aktīvajās līdzdalības formās iesaistīto iedzīvotāju skaits, tomēr cilvēku skaits, kas piedalījušies svētkos kā māksliniecisko kolektīvu dalībnieki, vadītāji vai virsvadītāji, ir ļoti liels – ¼ daļa no Lietuvas iedzīvotājiem
- Statistiski mazāka iedzīvotāju daļa iesaistījušies pasīvās netiešās līdzdalības aktivitātēs, kas liecina, ka Lietuvā pastāv tradīcijas nesēju kopiena, kurai ir salīdzinoši zemāks solidārs atbalsts no tās sabiedrības daļas, kura tieši nav saistīta ar Dziesmu un deju svētku tradīciju
- **Lietuvā arī ir lielākais cilvēku skaits, kuri atzīst, ka nav saistīti ar Dziesmu un deju svētkiem 16,2% (Latvijā 12%, Igaunijā 5,3 %).**

Iedzīvotāju attieksme
pret Dziesmu un deju
svētkiem

Priekšstats par ieguvumiem no piedalīšanās Dziesmu un deju svētkos

- **Igaunijas** iedzīvotāji pārliecinoši apzinās ieguvumus no dalības Dziesmu un deju svētkos: 61% norāda uz iegūtajām spilgtajām emocijām, 59% - uz kopības stiprināšanu ar igauņu tautu, 44% uz nacionālās/valstiskās piederības stiprināšanu
- **Latvijas** iedzīvotāji kā lielāko ieguvumu norāda kopības stiprināšanu ar Latvijas tautu (44%), spilgtas emocijas 39%, nacionālās piederības sajūta valstij (26%)
- Salīdzinoši mazāks **Lietuvas** iedzīvotāju skaits norāda uz konkrētiem ieguvumiem no dalības Dziesmu un deju svētkos, turklāt, tie atšķiras no Igaunijas un Latvijas iedzīvotāju norādītajiem ieguvumiem: 29% kā ieguvumu atzīst iespēju būt kopā ar citādiem cilvēkiem un iepazīt viņus; 24% - min to, ka iegūti jauni draugi un paziņas, t.sk. citu kolektīvu dalībnieki, 22% - kā ieguvumu min spilgtās emocijas, ko nevar gūt nekur citus

Dziesmu un deju svētkus uzskata par kopējiem visu valsts iedzīvotāju svētkiem

NEPIEKRĪT APGALVOJUMAM

- **Svētki interesē tikai nelielai sabiedrības daļai**
- 5 ballu skalā, kur 1 – pilnīgi nepiekrīt, bet 5 – pilnīgi piekrīt
- **LV 2,5**
- **EE 1,8**
- **LT 3,2**

NEPIEKRĪT APGALVOJUMAM

Dziesmu un deju svētku tradīcijas turpināšana ir būtiska nelielai valsts iedzīvotāju daļai

5 ballu skalā, kur 1 – pilnīgi nepiekrīt, bet 5 – pilnīgi piekrīt

- **LV 2,5**
- **EE 1,7**
- **LT 3**

Dziesmu un deju svētku
nozīmes vērtējums,
saikne ar reģionālo un
nacionālo identitāti

IGAUNIJA

- Dziesmu un deju svētki tiek skatīti kā spilgts nacionāls simbols, raksturīgs Igaunijas iedzīvotāju demokrātiskā līdzdalībā sakņots atbalsts tradīcijai
- Igaunijas iedzīvotāji Dziesmu un deju svētku tradīciju “pozicionē” kā nacionālu + etnisku zīmolu, kas izpaužas emocionāli piesātinātā attieksmē pret šo fenomenu un patriotiskā nacionālās un etniskās kopības sajūtas pārdzīvojumā, ko rada šie svētki
- **Etniskās piederības asociācija dominē pār nacionālās jeb valstiskās piederības asociāciju svētku kontekstā**

Lietuva

Dziesmu un deju svētki vairāk tiek uztverti kā svētku dalībnieku (māksliniecisko kolektīvu dalībnieku, vadītāju, virsvadītāju) kopienas zīmols, mazāks citas iedzīvotāju daļas atbalsts tradīcijai

Dati liek apšaubīt pieņēmumu, ka nozīmīga Lietuvas iedzīvotāju daļa Dziesmu un deju svētku tradīciju uztver kā nacionālās vai etniskās piederības simbolu un nācijas zīmolu

Lietuvā dalība Dziesmu un deju svētkos vairāk tiek saistīta ar **sociālā kapitāla palielināšanas** (jaunu draugu ieguve, tikšanās ar domubiedriem) iespējām, **mazāk ar identitātes un nacionālās piederības stiprināšanas iespējām**

Latvija

- Latvijā svētku mākslinieciskās kvalitātes un administratīvi organizatorisko nodrošinājumu garantē valsts un pašvaldību finansiālais un administratīvais atbalsts, kas liecina par politisku stratēģiju un mērķtiecīgu Dziesmu un deju svētku izmantošanu kā nacionālo zīmolu
- Valsts intervenci zīmola uzturēšanā atbalsta kvantitatīvi apjomīga (gandrīz 45%) iedzīvotāju kopiena kas savas dzīves laikā realizējuši kādu no aktīvās līdzdalības formām
- Arī pasīvās līdzdalības kopiena ir plaša
- Latvijā (tāpat kā Igaunijā) Dziesmu un deju svētkus iedzīvotāji izteikti saista ar **etniskās piederības (43%)**, **mazāk – ar nacionālās/valstiskās piederības (27%)** jūtas stiprinošu kultūras artefaktu

Baltijas valstu iedzīvotāju piederības sajūta konkrētai teritorijai

Skalā no 1 līdz 10 novērtēta piederība kur 1 nozīmē "nemaz nepiederu", bet 10 nozīmē "ļoti lielā mērā" piederu.	Dzīves vietai	Novadam	Reģionam	Valstij	Baltijas valstīm	Eiropai
LATVIJA	7,8	7,5	7,5	 8,4	7,3	6,6
IGAUNIJA	7,4	6,6	6,6	 8,0	6,3	6,2
LIETUVA	6,9	5,3	6,0	 7,8	6,9	6,7

Lai Kultūras centri ar savu darbību sargā cilvēku gribu palikt savā zemē, ļauj justies tur emocionāli un sociāli droši!